

позитивний чи негативний результат оцінки економічної безпеки, її складових може вносити корективи в існуючий механізм оцінки задля підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства надалі. Таким чином, кожен із запропонованих нами етапів є послідовним, доповнює та коригує один одного, що підвищує ефективність всієї системи в цілому.

На нашу думку, запропонований поетапний механізм оцінки економічної безпеки підприємств може бути впроваджено в практику вітчизняних підприємств. Етапи оцінки повністю відповідають обґрунтованим нами напрямам оцінки, що дозволить врахувати специфічні особливості кожного окремого підприємства.

Висновки

Розроблений нами механізм оцінки економічної безпеки підприємств зорієнтовано на вітчизняну практику та сучасні потреби бізнесових структур. Запропонований підхід щодо оцінки економічної безпеки ґрунтується на визначенні сутності самого поняття «економічна безпека підприємства». Реалізація механізму оцінки системи економічної безпеки нами пропонується в п'ять послідовних етапи, які обґрунтовані напрямками та метою оцінки. Зокрема, механізм складається з етапів: «Планування», «Підготовки», «Реалізації», «Підсумків», «Реагування». Всі зазначені етапи є послідовними та взаємопов'язаними між собою.

Список використаних джерел

1. Белоус Н.Д. Теоретичне узагальнення економічної безпеки підприємств // Вісник Хмельницького національного університету:

Науковий журнал 2.2012, Економічні науки, – Хмельницький, 2012, №2, Т. 1 (186) Фахове видання.

2. Белоус Н.Д. Теоретичне узагальнення складових та факторів формування економічної безпеки підприємств // Зб. наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія Економічні науки. – Вінниця: ВНАУ, 2012. – Вип. 1 (56). – Том 3. Фахове видання.

3. Визначення економічної безпеки підприємства / Пілова Д.П. // Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України: Міжнар. наук.–практичн. конф. Дніпропетровськ, 21–23 верес. 2005 р. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет. – С. 54–55.

4. Экономическая безопасность предприятия как фактор его конкурентоспособности / Нагорная И.И. // [Экономические инновации] Выпуск 23: Сб. научн. труд. – Одесса: Институт проблем рынка и экономико–экологических исследований НАН Украины, 2005. – С. 56–63.

5. Манів З.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. – 2–ге вид., стер. / Манів З.О., Луцький І.М. – К.: Знання, 2006. – 580 с. – (вища освіта XXI століття), С. 538–539.

6. Пілова Д.П. Обґрунтування рівня економічної безпеки підприємства як критерію оцінки результатів його господарської діяльності // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2007. – Вип. 224, т. IV. – С. 900–910.

7. Фокіна Н.П. Економічна безпека підприємства – найважливіша складова фінансової стійкості // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №8. – С. 111–114.

8. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 4–е вид. / Шваб Л.І. – К.: Капелла, 2007. – С. 540–541.

9. Шкарлет С.М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект: Монографія / Шкарлет С.М. – К.: Книжкове видавництво НАУ, 2007. – 432 с.

УДК 338.439

В.В. БАЄВА,

к.е.н., асистент, Одеська національна академія харчових технологій

Напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємств агропродовольчої сфери в умовах глобалізації

Стаття містить розгляд основних проблем, що супроводжують розвиток підприємств агропродовольчої сфери, та основних напрямів підвищення конкурентоспроможності їх в умовах глобалізаційних процесів.

Ключові слова: агропродовольча сфера, підприємства агропродовольчої сфери, конкурентоспроможність, глобалізаційні процеси, проблеми розвитку, перспективи.

В.В. БАЄВА,

к.э.н., ассистент, Одесская национальная академия пищевых технологий

Направления повышения конкурентоспособности предприятий агропродовольственной сферы в условиях глобализации

Статья содержит рассмотрение основных проблем, сопровождающих развитие предприятий агропродовольственной сферы, и основных направлений повышения конкурентоспособности их в условиях глобализационных процессов.

Ключевые слова: агропродовольственная сфера, предприятия агропродовольственной сферы, конкурентоспособность, глобализационные процессы, проблемы развития, перспективы.

V. BAIEVA,

Ph.D., assistant professor Odessa National Academy of Food Technologies

The development of beef cattle in a crisis: the state, problems and prospects

The paper investigated the current state of the sector of beef cattle. Identified the main factors that adversely affect the development of beef cattle. Provides basic directions of the further growth of production of beef in the conditions of crisis.

Keywords: agriculture, animal husbandry, beef cattle, development problems and prospects.

Постановка проблеми. Розвиток вітчизняного агропродовольчого ринку в умовах глобалізаційних викликів неможливий без якісних та кількісних змін структури та асортименту продукції національних товаровиробників. Підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників є запорукою входження національної продукції (товарів) на європейський та інші ринки. Однак дані процеси повинні супроводжуватися соціально-економічними перетвореннями на всіх рівнях: державному, регіональному, місцевому, суб'єктовому, об'єктовому. Фундаментом ефективної державної політики повинні стати регуляторна, фіскальна, інноваційна політика, підтримка розвитку наукових та прикладних досліджень в агропродовольчій сфері.

Утвердження України як повноправного члена Європейського Союзу (ЄС) вимагають національні інтереси нашої країни. Процеси глобалізації економіки є об'єктивними, і закономірний їх розвиток неминує призведе до створення в Європі єдиного економічного простору та його поступового розширення. Тому яким би віртуальним сьогодні не видавалося входження України до ЄС, реалізація законів діалектики та об'єктивних економічних законів згодом перетворить цю віртуальність на дійсність. Питання тільки в часі і в тому, наскільки ефективно можна цей час використати, аби підійти до моменту вирішення проблеми якомога найбільш підготовленими і з найменшими втратами [9].

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання підвищення конкурентоспроможності національних виробників агропродовольчої продукції займає вагомe місце у дослідженнях вітчизняних науковців. Серед науковців можна виділити праці з даної проблематики В.М. Базилевича [1], П. Гайдуцького [2], О.В. Захарченка, М.А. Зайця, В.С. Ніценка [5; 6], Т.О. Зінчук [3], В.Ю. Ільїна [4], Л.М. Сем'янів і О.Р. Ковалів [8], К. Фоміної [9], В.П. Щербань [10] та інших.

Фактори зовнішнього оточення виробників агропродовольчої продукції, регуляторна та фіскальна політика держави постійно змінюються, що й зумовлює потребу у додатковому дослідженні.

Метою статті є дослідження основних проблем та окреслення напрямів підвищення конкурентоспроможності національних товаровиробників агропродовольчої продукції в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Місце будь-якого структуроутворюючого елемента в економіці країни визначається тим функціональним навантаженням, яке він несе у суспільному відтворенні та суспільному розподілі праці. Серед інших суб'єктів економіки країни агропромисловий комплекс (АПК) посідає особливе місце, тому що, будучи цілісною біолого-соціально-економічною системою, він також володіє власною структурою – набором певний органічно взаємопов'язаних структуроутворюючих елементів, функціонування яких взаємообумовлює розвиток як окремих елементів, так і усієї системи в цілому [5, с. 122–123].

Головним діючим елементом ринку є підприємство, положення і частка ринку якого залежать від рівня конкурентоспроможності.

Конкурентоспроможність підприємства – це можливість постійної оптимізації потенціалу підприємства як відкритої системи для розширеного відтворення та поліпшення споживчих властивостей продукції, що виробляється [4].

В умовах нестабільності ринкової системи важливо зарекомендувати продукцію на ринку як таку, що володіє конкурентною перевагою. Для виведення товару на ринок необхідний облік численних факторів і детальний аналіз ситуації на ринку, включаючи не тільки економічні, а й соціальні, культурні, політичні чинники. Необхідний точний розрахунок кількості ресурсів і фінансових надходжень. Підприємство має усвідомлювати доцільність випуску тієї або іншої продукції і здатність цієї продукції мати переваги перед конкурентами [6, с. 103].

Про низький рівень конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції свідчить наступне:

1) низька ефективність цієї галузі в порівнянні з іншими країнами – загрозовим з точки зору продовольчої безпеки можна вважати істотне зниження рівня рентабельності основних видів продукції сільського господарства;

2) невелика частка підприємств, сертифікованих за міжнародними стандартами (тільки 3% м'ясопереробних комбінатів, 34,6% молокопереробних підприємств мають міжнародні сертифікати);

3) низька якість продукції внаслідок того, що 60% сільськогосподарської продукції виготовляється дрібними приватними господарствами населення, обмежені фінансовими, матеріальними, технологічними, інформаційними ресурсами, внаслідок чого виготовлена в цих господарствах продукція втрачає конкурентні переваги [7].

На сьогодні, за даними Глобального звіту про конкурентоспроможність Всесвітнього економічного форуму, Україна займає з ефективності ринку товарів 101-ше місце з 131 країни світу, а з інтенсивності конкуренції на внутрішніх товарних ринках – 93-тє місце.

У 2010 році Україна за рейтингом конкурентоспроможності WEF обійшла Румунію, Болгарію і Сербію, хоча перемістилася в рейтингу вниз із 69 на 71-ше місце (за рахунок розширення списку країн, в яких проводилося дослідження) [10, с. 14].

Згідно з дослідженнями WEF в Україні й досі відсутні перспективи для зростання рівня конкурентоспроможності. Ця організація розраховує ще один показник – потенціал зростання конкурентоспроможності і публікує рейтинг зростання конкурентоспроможності країн світу.

На нашу думку, значною мірою перешкоджають зміцненню конкурентоспроможності вітчизняної продукції аграрного сектору на зовнішніх ринках такі чинники:

1) низький рівень розвитку вітчизняної фінансово-кредитної системи (відсутність галузевих кооперативних банків, нерозвиненості в Україні сфери страхування кредитних і виробничих ризиків);

2) нерозвиненість інфраструктури аграрного сектору, призводить до збільшення вартості виробництва, значних втрат продукції під час її транспортування і зберігання;

3) переважно низький рівень спеціалізації функціонуючих господарств – більшість вітчизняних сільськогосподарських підприємств займаються рослинництвом і тваринництвом, виробляючи при цьому 10–20 найменувань продукції (іноді 3–5);

4) недостатність державного цільового фінансування науково-прикладних розробок в аграрному секторі обмежує продуктивність сільськогосподарського виробництва;

5) фактичне знищення кооперативних традицій привело до збільшення частки виробництва сільськогосподарської про-

дукції в господарствах населення (82% – в заготівлі молока, 63% – в заготівлі м'яса, 50% – в заготівлі яєць [6, с. 106].

Серед перспективних напрямів процесу адаптації аграрного сектору до вимог європейської аграрної моделі також можна виділити подальше удосконалення цільових програм державної підтримки сільського господарства. Використання двох основних векторів державної політики підтримки: внутрішнього, пов'язаного з удосконаленням форм прямої та непрямой державної підтримки і зовнішнього, зорієнтованого на перехід до єдиних норм і правил торговельно-економічних відносин в рамках членства України в СОТ, повинно забезпечити цілеспрямоване надходження пільг безпосередньо до товаровиробників, гарантуючи їм доступний та прозорий доступ до бюджетних коштів [3].

27 червня 2014 року було підписано економічну частину угоди про асоціацію України з ЄС.

Це свідчить про певні переваги для України та загалом для підвищення рівня конкурентоспроможності продукції АПК, а саме:

- скасування більшості ввізних мит;
- скасування експортних мит;
- зниження нетарифних бар'єрів торгівлі [9].

Досягнення європейських стандартів функціонування аграрного сектору економіки, за висновками Л.М. Сем'янів і О.Р. Ковалів, можливе лише за умов визначення базових пріоритетів, здатних забезпечувати синергетичний і кумулятивний ефекти в економічній та соціальній сферах, а саме [8, с. 43]:

- 1) удосконалення державних механізмів покращення добробуту сільського населення;
- 2) найповніша реалізація потенціалу сільськогосподарських формувань усіх організаційно-правових форм;
- 3) гармонізація діючих національних стандартів сільськогосподарської продукції з європейськими та світовими вимогами;
- 4) впровадження та використання екологічних методів господарювання;
- 5) удосконалення системи державної підтримки як інструменту державного регулювання.

На думку В.М. Базилевича, для підвищення конкурентоспроможності продукції АПК України потрібно [1, с. 921]:

- стандартизувати продукцію відповідно до міжнародних стандартів задля підвищення попиту на неї;
- розробити дієві програми розвитку аграрного сектору економіки для забезпечення стабільного розвитку АПК у майбутньому;
- змінити застаріле обладнання на високотехнічне, яке буде відповідати вимогам НТП, що приведе до збільшення випуску продукції і потенційно до збільшення експорту товарів;
- диверсифікувати джерела інвестиції, що спрямовуються у розвиток АПК;
- розробити спеціальні програми розвитку села за для підвищення розвитку сільськогосподарської продукції;
- розробляти гранти, залучаючи міжнародні інвестиції, частиною яких буде направлення кращих працівників за кордон для набуття нового досвіду і застосування його на українських підприємствах;
- посилити науково-дослідні роботи в агропромисловому секторі економіки;

– підвищити якість товарів у харчовій сфері, а також відмовитись від випуску продукції, яка містить ГМО.

Важливість та актуальність посилення конкурентоспроможності АПК України на європейському ринку пояснюється підвищенням цін на сільськогосподарську продукцію внаслідок загострення світової продовольчої кризи та збільшенням виробництва й використання біологічного палива, що обумовлює збільшення потенційного попиту на вітчизняну продукцію; зростанням попиту в європейських країнах на органічну продукцію, причому ціни на таку продукцію вищі на 20–50%, а для її вирощення в країнах ЄС використовується лише 3,5% загальних сільськогосподарських площ; лише 20% виробленої в Україні аграрної продукції споживається в межах держави, а решту 80% можна експортувати; експорт сільськогосподарської продукції становить 21% усього експорту України до країн ЄС, причому країни ЄС є найбільшим імпортером сільськогосподарської продукції у світі [2].

Висновки

Виходячи зі змісту проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Високий рівень фіскального навантаження на внутрішньому ринку ставить у нерівні умови функціонування національних та іноземних товаровиробників агропродовольчої продукції.
2. Сучасний стан агропродовольчого розвитку та його експортна спрямованість характеризуються переважно синергійною спрямованістю.
3. Приєднання України до СОТ не вирішило передбачувані завдання, причиною чого є невідповідність й відсутність гармонії у вітчизняному та європейському законодавстві. Внаслідок чого обмежена кількість суб'єктів агропродовольчої сфери мають можливість експортувати продукцію до ринків ЄС.
4. З метою забезпечення конкурентних переваг у перспективі доцільно знизити податковий тягар на виробників продовольства, ввести процедуру субсидювання виробників і експортерів продукції, збільшити державні видатки на наукові та прикладні дослідження в агропродовольчій сфері тощо.

Список використаних джерел

1. Базилевич В.М. Шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції АПК на міжнародному рівні / В.М. Базилевич // Молодий вчений. – 2015. – №2 (17). – С. 919–922.
2. Гайдуцький П. Україна – ЄС: проблеми інтеграції [Електрон. ресурс] / П. Гайдуцький // Джерело тижня. – 7 червня 2013 року. – Режим доступу: <http://agroconf.org/content/gayduckyukraina-es-problemy-integracii>.
3. Зінчук Т.О. Євроінтеграційна перспектива аграрного сектору економіки України: теорія, методологія, практика: дис. д-ра ек. наук: 08.00.03: [Електрон. ресурс] / Т.О. Зінчук. – К., 2009. – Режим доступу: <http://www.dlib.com.ua>
4. Ільїн В.Ю. Фактори підвищення конкурентоздатності підприємств аграрного сектору економіки на світовому ринку / В.Ю. Ільїн // Маркетинг: теорія і практика. Збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля / Ред. кол.: Т.С. Максимова (гол. ред.) – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – 256 с.
5. Конкурентоспроможність підприємств в умовах ринкової економіки: у 3-х томах. Т. 3: Галузеві особливості конкурентоспроможності в умовах глобалізації: [монографія] / [Т.Л. Мостенська, В.Я. Омельченко,

О.О. Красноручий, Ю.В. Ушкаренко, Н.С. Скопенко та ін.; за заг. ред. О.В. Захарченка, М.А. Зайця, В.С. Ніценка. – Одеса: ВМВ, 2015. – 572 с.

6. Конкурентоспроможність підприємств в умовах ринкової економіки: у 3-х томах: Т. 2: Теоретико-методологічні основи конкурентоспроможності: [монографія] / [В.І. Гавриш, О.М. Яценко, В.І. Переміш, ін.]; за заг. ред. В.С. Ніценка, О.В. Захарченка, М.А. Зайця. – Одеса: ВМВ, 2015. – 174 с.

7. Міністерство аграрної політики України / Офіційний сайт [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua/page/?6659>.

8. Сем'янів Л.М. Управління розвитком АПК України в умовах євроінтеграційних процесів / Л.М. Сем'янів, О.Р. Ковалів // Інноваційна економіка: Науково-виробничий журнал. – 2013. – №7 (45). – С. 42–43.

Фоміна К. Конкурентоспроможність АПК в контексті євроінтеграційних процесів України / К. Фоміна // Правовий тиждень. – №22(95). – 27.05.2008.

10. Щербань В.П. Розвиток аграрної політики в Україні на сучасному етапі / В.П. Щербань // Економіка АПК. – 2010. – №12. – С. 13–15.

УДК 519.08(075.8)

О.Г. ГОНЧАРЕНКО,
к.е.н., доцент

До питання управління трудовими ресурсами кримінально-виконавчої системи України

У статті досліджується чисельність трудових ресурсів кримінально-виконавчої системи України, яка складається з персоналу і осіб, позбавлених волі, та їх диференціація за регіональною ознакою у відповідності до рівня оплати їхньої праці. Розкрито роль та значення трудової діяльності в процесі виправлення і ресоціалізації засуджених.

Ключові слова: персонал, суспільно корисна праця, оплата праці, ресоціалізація, виправлення.

О.Г. ГОНЧАРЕНКО,
к.е.н., доцент

К вопросу об управлении трудовыми ресурсами уголовно-исполнительной системы Украины

В статье исследуется численность трудовых ресурсов уголовно-исполнительной системы Украины, которая состоит из персонала и лиц, лишенных свободы, и их дифференциация по региональным признакам в соответствии с уровнем их оплаты труда. Раскрыты роль и значение трудовой деятельности в процессе исправления и ресоциализации осужденных.

Ключевые слова: персонал, общественно полезный труд, оплата труда, ресоциализации, исправление.

О. ГОНЧАРЕНКО,
candidate of economic sciences,

To the question about of labor resource management of the criminal and executive system of Ukraine

In the article a investigated to the size of the labor resource of penal system of Ukraine, which consists of staff and persons deprived of their liberty and their differentiation on a regional basis in accordance with the level of their remuneration. The role and importance of work in the corrections and resocialization a disclosed.

Keywords: staff, socially useful labor, wages, resocialization, correct.

Постановка проблеми. Зміна суспільно-економічної формації, розбудова ринкових економічних відносин, становлення правової держави, розвиток демократії впливають на кримінально-виконавчу систему і необхідність знову повернутися до проблеми ефективності її функціонування. Сутність ідеї засновників кримінально-виконавчого права полягає не в обов'язковому залученні засуджених до праці, а в зміні відношення людини і суспільства до праці в ході реалізації кримінального покарання. Незважаючи на те що праця засуджених до позбавлення волі здійснюється за власним бажанням, у місцях і на роботах, які визначаються адміністрацією виправного закладу, вона залишається одним із дієвих засобів, що сприяють виправленню і ресоціалізації названої категорії громадян.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблемам управління трудовими ресурсами в кримінально-виконавчій системі України присвячено багато праць як закордонних, так і вітчизняних вчених Б. Генкіна [1], А. Єгоршина [2], Є. Жильцова [3], А. Маршала [4], А. Рофе [5],

К. Трусова [6], Я. Ейдельмана [7], Н. Яркіної [8] та інших, але недостатньо досліджувались питання щодо управління трудовими ресурсами, а саме значенням праці і її оплати в процесі ресоціалізації осіб позбавлених волі.

Визначення змісту праці в місцях позбавлення волі є питанням, яке викликає дискусії серед вчених і практиків. Необхідно підкреслити, що незважаючи на те, що наукові і практичні погляди на специфіку праці засуджених, її зміст, сутність і мотивацію мають багато спільного, але й істотно відрізняються. У зв'язку з цим необхідно відмітити, що покарання у виді позбавлення волі вже забезпечує його реалізацію, і засуджений оцінює працю як шлях до виправлення. Умови відбування покарання знижують роль праці засудженого рівно настільки, наскільки вони визначені умовою реалізації покарання – ізоляцією від суспільства. Іншими словами, суспільство карає засудженого не умовами праці, а умовами ізоляції. Обмеження в сфері праці є похідними від факту ізоляції засудженого. І в цьому проявляється сутність зв'язку між ізоляцією засудженого і умовами його суспільно корисної праці.